

Riksantikvarieämbetets föreskrifter och allmänna råd om byggnadsminnen;

KRFS 2018:3

Utkom från trycket
den 29 juni 2018

beslutade den 4 juni 2018

Med stöd av 17 a § kulturmiljöförordningen (1988:1188) föreskriver Riksantikvarieämbetet följande om verkställigheten av 3 kap. kulturmiljölagen (1988:950).

Definitioner

1 § I dessa föreskrifter avses med

Byggnad: en varaktig konstruktion som består av tak eller av tak och väggar och som är varaktigt placerad på mark eller helt eller delvis under mark eller är varaktigt placerad på en viss plats i vatten samt är avsedd att vara konstruerad så att människor kan uppehålla sig i den.

Skyddsområde: det område som avses i 3 kap. 2 § andra stycket kulturmiljölagen (1988:950).

Vård- och underhållsplan: en skriftlig plan som redogör för de vård- och underhållsåtgärder som är nödvändiga för att byggnadsminnets kulturhistoriska värden ska kunna behållas.

Byggnadsminnesförklaring

2 § Ett bebyggelseområde kan byggnadsminnesförklaras om de ingående byggnaderna

1. har ett starkt inbördes kulturhistoriskt samband,
2. inte själva uppfyller kravet på synnerligen högt kulturhistoriskt värde och
3. det som område betraktat har ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde.

Ett sådant bebyggelseområde kan t.ex. vara ett torg eller en annan del av en by eller stad.

3 § Med begreppet *park eller trädgård* i 3 kap. 1 § första stycket kulturmiljölagen (1988:950) avses ett område med växtlighet där vegetation eller andra element, t.ex. gångvägar, öppna platser, terrasser eller trappor har getts en arkitektonisk utformning eller på annat sätt medvetet gestaltats.

4 § Begreppet *annan anläggning* i 3 kap. 1 § första stycket kulturmiljölagen (1988:950) innefattar byggnadsverk eller andra konstruktioner som

1. är varaktigt placerade på mark eller helt eller delvis under mark eller är varaktigt placerade på en viss plats i vatten och
2. inte är byggnader, parker eller trädgårdar.

Sådana anläggningar kan exempelvis vara broar, bryggor, murar, vallgravar eller brunnar.

5 § Om objektet för en byggnadsminnesförklaring är en eller flera byggnader eller anläggningar kan ett tillhörande markområde, t.ex. park, trädgård eller allé omfattas av förklaringen förutsatt att området

1. har ett funktionellt samband med byggnaderna eller anläggningarna och
2. har ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde.

6 § Ett beslut om byggnadsminnesförklaring ska innehålla en beskrivning av det kulturhistoriska värde som förklaringen är avsedd att skydda. Detta värde ska bedömas utifrån dess potential som källa för att utvinna eller förmedla kunskap om objektet och dess kulturhistoriska sammanhang.

7 § De skyddsbestämmelser som länsstyrelsen beslutar om i samband med en byggnadsminnesförklaring kan även gälla ett område kring byggnadsminnet. Ett sådant område kallas skyddsområde. Syftet med att låta skyddsbestämmelserna omfatta även skyddsområdet är att säkerställa att området hålls i visst skick samt att hindra att byggnadsminnet förvanskas genom ändringar som genomförs utanför dess gränser. En bestämmelse om skyddsområde kan innehålla ett förbud mot specifika förändringar, t.ex. uppförande av nya byggnader.

8 § Ett beslut om byggnadsminnesförklaring ska innefatta en karta där byggnadsminnets gräns samt gränsen för eventuellt skyddsområde framgår. På den del av kartan som visar byggnadsminnets utsträckning ska samtliga skyddade byggnader och andra anläggningar markeras samt förses med ett nummer som korresponderar med den numrering som används i beslutstexten. Av kartan ska även fastighetsbeteckningar framgå.

9 § Beslutet ska levereras till Riksantikvarieämbetet i form av en PDF-fil. Dessutom ska ytan för byggnadsminnet och byggnadsminnets skyddade objekt levereras till Riksantikvarieämbetet som Geodata, exempelvis i form av en SHAPE-fil.

Allmänna råd

Länsstyrelsen bör ha en strategi för urvalet av byggnadsminnen i länet. Den bör innehålla länsstyrelsens prioriteringar för nya byggnadsminnesförklaringar utifrån det befintliga beståndet.

Om en fråga väckts om byggnadsminnesförklaring och länsstyrelsen bedömer att en sådan förklaring kan bli aktuell bör länsstyrelsen enligt 3 kap. 11 § kulturmiljölagen (1988:950) förelägga byggnadens ägare att komma in med eventuella ersättningsanspråk.

Om ägaren till det tilltänkta byggnadsminnet ställer sådana anspråk bör länsstyrelsen genomföra en ersättningsutredning som syftar till att bedöma objektets marknadsvärde före och efter den förfoganderättsinskränkning som följer av byggnadsminnesförklaringen. Detsamma gäller när länsstyrelsen har meddelat förbud enligt 3 kap. 5 § kulturmiljölagen (1988:950).

Ett byggnadsminne bör ha en vård- och underhållsplan. Länsstyrelsen bör ges möjlighet att yttra sig över planen.

Ändring i strid mot skyddsbestämmelserna

10 § Ansökan om tillstånd till ändring av ett byggnadsminne i strid mot skyddsbestämmelserna i enlighet med 3 kap. 14 § första stycket kulturmiljölagen (1988:950) ska innehålla

1. en beskrivning av den föreslagna åtgärden,
2. en redovisning av arbetsmetod och materialval,
3. en redogörelse för sökandens behov av att vidta den föreslagna åtgärden och, om länsstyrelsen begär det,
4. en beskrivning av åtgärdens påverkan på byggnadsminnets kulturhistoriska värde och
5. förslag på antikvarisk medverkande.

11 § När en begäran om ändring av ett byggnadsminne i strid mot skyddsbestämmelserna kommer in till länsstyrelsen ska myndigheten i sin prövning först göra en bedömning av huruvida sökanden har visat att det finns särskilda skäl att få genomföra ändringen och därefter, om sådana skäl finns, väga dem mot den påverkan på byggnadsminnets kulturhistoriska värde ändringen kan förväntas medföra.

Allmänna råd

Särskilda skäl för ändring i strid mot skyddsbestämmelserna kan till exempel vara att ändringarna är nödvändiga av säkerhets- eller tillgänglighetsskäl.

12 § När länsstyrelsen i ett beslut om att tillåta ändringar i enlighet med 3 kap. 14 § kulturmiljölagen (1988:950) ställer villkor om hur en ändring ska utföras och hur den ska dokumenteras kan myndigheten, om det behövs, även ställa villkor om att sökanden på egen bekostnad ska anlita en antikvarisk medverkande. Den medverkandes uppgift är att bistå fastighetsägaren med den kulturhistoriska kompetens som krävs för att uppfylla villkoren i länsstyrelsens beslut. Länsstyrelsen kan ställa krav på att den antikvariska medverkanden ska ha särskilda kvalifikationer.

13 § I de fall länsstyrelsen beslutar om tillstånd förenat med villkor om dokumentation ska villkoren ange vilka dokument som ska tas fram och vad de ska innehålla. Sökanden ska ge in dokumentationen till länsstyrelsen.

Hävande av byggnadsminnesförklaring

14 § Ett hävande av en byggnadsminnesförklaring ska bara komma ifråga i undantagsfall.

15 § Kostnader som uppstår på grund av bristande underhåll från byggnadsminnesägarens sida utgör inte skäl för hävande av byggnadsminnesförklaringen.

Allmänna råd

Om en byggnad, som ingår i ett byggnadsminne med flera skyddade byggnader, upphör att vara en byggnad bör länsstyrelsen i första hand ta ställning till om byggnadsminnesförklaringen bör kvarstå och i andra hand om skyddsbestämmelserna bör jämkas. Detsamma bör gälla när värdebärande delar av park, trädgård eller annat tillhörande markområde förstörts.

IKRAFTTRÄDANDEBESTÄMMELSER
Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 augusti 2018

På Riksantikvarieämbetets vägnar

LARS AMRÉUS

Catharina Sojde